

Santuari de la Marededéu de la Mata

Castellar del Riu

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A la zona de Llinars.
Emplaçament	Pista forestal que s'inicia a la carretera de Llinars un cop passat el càmping, en el costat oposat.

Coordenades:

Latitud:	42.12847
Longitud:	1.71268
UTM Est (X):	393601
UTM Nord (Y):	4664842

Classificació

Número de fitxa	08050 - 4
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani
Segle	XVII-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Part de l'edifici està cobert amb heura, no permetent veure el seu parament i afavorint la degradació de l'estructura. L'interior presenta algunes esquerdes i alguns desperfectes.
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPA NÚM. 3243
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	08049A00200095
Autoria de la fitxa	Sara Simon Vilardaga

Descripció

Es tracta d'una església d'una sola nau, de planta rectangular i dues petites capelles laterals, situades just abans del presbiteri, una a cada costat. L'edifici està orientat amb la capçalera cap al nord-oest i els peus cap al sud-est. Exteriorment, la nau és el volum principal, a la qual hi ha adossades les dues petites capelles, una a cada façana lateral (est i oest), i a la capçalera, el cos que ocupa la sagristia a planta baixa i el cambril a sobre, aquest volum ocupa la mateixa amplada que la nau de l'església però presenta menor alçada (determinant una coberta més baixa que la de la nau, però igualment a dues aigües). A la cantonada sud-est, en el pla de la façana principal i creant un reclau a la façana est, hi ha el campanar, és un volum que té continuïtat per sobre del ràfec de la coberta de la nau, mostrant a partir d'aquí planta quadrada. El conjunt de l'edifici està bastit amb un paredat més aviat irregular de pedres de mides i formes irregulars i variades, tot i que la part de la façana principal, especialment el primer nivell presenta carreus desbastats col·locats més o menys seguint filades; a les diferents cantoneres destaquen grans blocs de pedra ben tallats i polits. Les obertures principals estan realitzades amb elements que les destaquen; així, a la façana principal, oberta cap al sud-est, tenim la porta d'accés i un ull de bou. La porta és de llinda plana monolítica (actualment trencada, per damunt té un arc de descàrrega fet de lloses) i carreus als muntants, tots ben tallats i polits; la llinda té gravada dins una cartel·la la data 1855, i als muntants hi ha dues peces reaprofitades que porten gravades, una un 17 i l'altre un 06 (1706?). Per damunt de la porta s'obre un ull de bou circular fet en peces de pedra de color clar (que destaca en relació amb el parament), mostra una senzilla motllura de traces arrodonides i en degradació. A altres façanes trobem una finestra de factura senzilla i una petita i estreta espitllera feta amb dos carreus de pedra, un per cada brancal. La part superior del campanar, en el tram de les obertures, presenta a la part inferior una cornisa llisa, lleugerament sortida i de traça senzilla, formada per peces rectangulars de pedra ben tallada i polida, i a la part superior una altra cornisa més petita feta a partir de dues filades de maó massís posat pla i horitzontal; entre aquestes dues cornises el parament és regular i format per blocs ben tallats i polits en pedra tosca, material també emprat en el contorn de les obertures, que són quatre, una per costat i closes en arc de mig punt. La coberta de la nau i la sagristia és a dues vessants, la torre del campanar a quatre i les capelles laterals a un sol vessant; totes acabades amb teula àrab.

L'accés a l'interior es realitza a través d'uns graons de pedra que condueixen a la porta d'entrada que obre a un cancell de fusta. A l'interior de la nau hi ha, a la capçalera, el presbiteri presidit per un altar contemporani d'estil barroquitzant, a costat i costat de l'altar trobem dues portes que obren a les escales que ens condueixen al cambril de la Maredeu. El cambril és decorat amb pintures que consten que va ser fetes a finals del segle XIX. Sota del cambril hi ha la sagristia (s'hi accedeix des de la porta del costat de ponent). Les capelles laterals són de poca profunditat, en la del costat de llevant hi ha un altar adossat amb un Sant Joan. Al mur de tramuntana, a tocar de la capella, hi ha adossada una trona tota de fusta. Als peus de la nau hi ha el cor situat sobre el cancell d'entrada, s'hi accedeix a través d'una porta que hi ha al costat de migdia i que dona a les escales que també condueixen al campanar. L'interior de la nau és cobert amb volta de mig punt amb llunetes, i les capelles també en volta de mig punt. Els únics elements decoratius són les falses pilastres amb capitells decorats i una cornisa motllurada a l'arrencament de la volta; les superfícies no presenten decoració pictòrica.

Observacions:

Segons explica la llegenda, un bou de la propera masia del Monnell va trobar amagada dins una mata de gerd i boix la Maredeu de la Mata, d'aquí prové el nom del Santuari i de la Maredeu.

En ocasió de l'Aplec del Santuari es canten els Goigs (8 de setembre).

Les notícies històriques sobre el Santuari són extretes de l'article "Notes històriques de Llinars" de

Història

El Pare Camós recull en la seva obra publicada al 1657 la informació referent a la llegenda de la troballa de la Maredeu.

Segons les dades que ens aporta Mn. Armengou (1991:91-142) no consten informacions conegudes en el mateix arxiu del Santuari, ni en el de les parròquies veïnes, que aportin notícies anteriors a ben entrat en el segle XVII, d'aquest període daten ja algunes fundacions de misses i llegats pietosos. En el llibre de visites de l'any 1760 hi figuren algunes referències de la Mata, consta que "El Sr. Visitador Delegat, Dr. Esteve Canals, féu mercè al propietari de la Mata i de Canals d'una imatge de Nostra Dona, que tenien arraconada al cor." (ARMENGOU: 1991:106). Segons anota el mateix autor, aquesta imatge fou col·locada en una capelleta de la sala Gran de Canals, segons assenyala semblava del segle XIII; indica que en la visita del P. Camós aquella imatge del segle XIII llavors es trobava col·locada en la capella més vistosa del retaule i la trobada era posada davant l'altar. Sembla que va ser a mitjans de segle XVII quan es posà de moda vestir les imatges, quan probablement van col·locar la trobada a la capella principal del retaule, i l'altra -la romànica- l'arraconaren al cor.

Mn. Armengou ens informa que en converses amb avis que havien conegut l'antiga capelleta, explicaven que era esquifida, sense estil determinat i orientada de tramuntana a migdia. També ens aporta la informació conservada a l'arxiu sobre una memòria de la construcció de la nova església que fou escrita pel rector Mn. Pau Sunyer, en que consta que en data 18 de maig de 1851 es va demanar permís al Sr. Vicari Capítular per construir el temple nou, permís concedit poc després. El propietari de la Mata (de Canals de Catllarí) consta que també va donar permís per obrir la porta davant de l'era. Es diu que l'inici de les obres s'aplaçà fins l'abril de 1855, degut a que el 26 de març d'aquest any és quan es féu la solemne processó de trasllat de la Maredeu a l'església parroquial de Sant Iscle i Santa Victòria, on es va col·locar a l'altar de la Puríssima Concepció. Es cita que la planimetria i l'execució de les obres va anar a càrrec del conegut mestre Canudas de Casserres. S'assenyala que ocupa el mateix lloc que l'antiga capella, en aquest cas es diu que orientada de sol ponent a sol ixent, però en realitat l'orientació és més encarada cap a nord-oest i sud-est, pot ser per les necessitats o condicionants del propi terreny. S'anota que el retaule antic es col·locà a la capella de la dreta, era d'estil plateresc de mitjan segle XVII (tenia pintats alguns quadres referents a la vida de Maria i de Sant Isidre i la seva esposa; a més s'assenyala que el Sant Isidre és una talla feta finals de segle XIX pels escultors Pujol de Morunys) i a la capella de l'esquerra hi hagué un quadre del "Niño Jesús de Praga" degut a que un missioner del C.M.F. hi volia introduir la devoció, però no tingué èxit. Mn. Armengou també ens explica que el retaule és d'estil compost (grec-romà), de guix a les pilastres i de bona fusta la resta; fou construït per encàrrec de Mn. Orriols de Boladeres (més o menys entre els anys 1886-1889); a la capella superior hi havia St. Josep. A finals del segle XIX (consta fet el 1896), Mn. Serra va fer pintar el cambril a en Fígols de Berga. Consta que un cop acabades les obres es retornà la Maredeu a l'església, era el primer de juliol del 1858, va anar acompanyada de processons vingudes de diferents parròquies veïnes, i es féu un solemne ofici. [Armengou (1991:91-142)]

Bibliografia

- ARMENGOU I SANTANDREU, Mn. J. (1991): "Notes històriques de Llinars." A Quaderns de l'Àmbit de Recerques del Berguedà, núm. 1. Edita Àmbit de Recerques del Berguedà, Berga. Pp.91-142.
- GAVIN, Josep M. (1985). "Inventari d'Esglésies. 17. Berguedà". Barcelona
- SANJUAN, A. (2010): Patrimoni històric de Castellar del Riu. La Patumaire Edicions, Berga.
- SANJUAN, A. (2010): Patrimoni històric de Castellar del Riu. La Patumaire Edicions, Berga.

- SERRA, Rosa. (et al.) (1991). Guia d'Art del Berguedà. Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà, Berga.
- VILADÉS, R. I SERRA, R. (1989:41-58): "Inventari del patrimoni artístic i documental, religiós i civil desaparegut durant la Guerra Civil". L'Erol, núm. 28, any 1989.
- VV.AA.(1981) "Gran geografia Comarcal de Catalunya", vol. 2, El Berguedà, Barcelona.
- VVAA. (1985): "Catalunya Romànica. XII. El Berguedà", Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- VV.AA. (1990). "Catàleg de Monuments i Conjunts Històrico-Artístics de Catalunya", Direcció General del Patrimoni Cultural, Servei del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, Barcelona.
- VV.AA. (1994:137-141). "Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà", vol.5, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- VILAMALA I TERRICABRES, J. (2001): L'Obra dels Pujol. Escultors de la Catalunya central (ss. XVIII-XIX). Edita : Farell editors, Col·lecció Nostra Història 2, Sant Vicenç de Castellet. Pp. 129.

